

מדד מדיניות-החוץ הישראלית לשנת 2017 עיקרי הממצאים של סקר מכון מיתוים

נובמבר 2017

סקר דעת הקהל השנתי של **מכון מיתוים** בנושא מדיניות-החוץ הישראלית נערך, זו השנה החמישית ברציפות, על-ידי מכון רפי סמית ובשיתוף **קרן פרידריך אברט**. הסקר בוצע במחצית ספטמבר 2017, בקרב 600 איש ואישה, יהודים וערבים, כמדגם מייצג של האוכלוסייה הבוגרת, ועם טעות דגימה של 4%. מסמך זה מציג את עיקרי הממצאים של הסקר, בחלוקה לחמישה תחומים: מצב מדיניות-החוץ ומשרד החוץ, ישראל במשפחת העמים, סדרי עדיפויות מדיניים ויחסים בילטרליים, שיתוף פעולה אזורי, ותהליך השלום הישראלי-פלסטיני.

א. מצב מדיניות-החוץ ומשרד החוץ

- הציבור מרוצה במידה בינונית **מתפקוד הממשלה בתחום מדיניות-החוץ** (ממוצע 5.05 מתוך 10). ישנה מגמת עלייה בדירוג מ-2015, אולם רק 20% חושבים שהתפקוד הוא טוב.
- המועמד המועדף על הציבור **לכהן בתפקיד שר החוץ** הוא יאיר לפיד, ואחריו ציפי לבני, בנימין נתניהו, אביגדור ליברמן ונפתלי בנט. ל-39% מהציבור אין דעה בנושא.
- הציבור לא כל כך מרוצה מהאופן שבו **משרד החוץ ממלא כיום את ייעודו** (4.81 מתוך 10), אם כי נמשכת מגמת עלייה בדירוג מאז 2015.
- הציבור חושב שכדי **לחזק את מעמד משרד החוץ** יש לגבש יעדים, מטרות ועקרונות מנחים ברורים למדיניות-החוץ הישראלית (דורג במקום הראשון) ולמנות שר חוץ במשרה מלאה ולהחזיר סמכויות למשרד (דורג במקום השני).
- מחצית מהציבור (50%) חושב שישראל צריכה לקחת בחשבון במידה די רבה או רבה מאוד את השלכות ההחלטות שלה בתחומים מדיניים על **יהודי התפוצות**. 39% חושבים שצריך לקחת אותן בחשבון במידה מעטה או בכלל לא.

ב. ישראל במשפחת העמים

- הציבור חושב **שמעמד ישראל בעולם** הוא בינוני (5.49 מתוך 10). זהו הדירוג הגבוה ביותר מאז 2014, אולם רק 17% חושבים כיום שמעמד ישראל בעולם טוב.
- הציבור חלוק בדעתו האם **ישראל שייכת יותר לאירופה** (28%), למזרח התיכון (26%), או לשניהם באותה מידה (25%). זאת, בדומה לממצאים מארבע השנים האחרונות.
- רוב הציבור חושב **שהביקורת בעולם כנגד ישראל** נובעת בעיקר מעוינות בסיסית כלפי מדינת ישראל (59%) ולא מחוסר הסכמה עם מדיניות ממשלת ישראל (34%).
- רוב הציבור (55%) חושב שקידום **חוקים בכנסת שנתפסים כמחלישים את הדמוקרטיה** פוגע במעמד ישראל בעולם במידה די רבה או רבה מאוד. 31% חושבים שמידת הפגיעה היא מעטה או שאין כלל פגיעה.
- דירוג הנושאים שלציבור **יש עניין לדעת יותר** עליהם הוא (בסדר יורד): שיתופי פעולה בין ישראל למדינות ערב, פעילות משרד החוץ, שיתופי פעולה באזור הים התיכון, יוזמות בינלאומיות לקידום השלום, ומצב היחסים בין ישראל לאיחוד האירופי.

ג. סדרי עדיפויות מדיניים ויחסים בילטרליים

- הציבור חושב שמדיניות-החוץ של ישראל צריכה להתמקד כיום בקידום **הקשרים עם מדינות ערב המתונות** ובקידום **תהליך השלום** הישראלי-פלסטיני. המאבק בתנועת החרם דורג במקום השלישי, ואילו קידום היחסים עם ארה"ב – שדורג במקום הראשון ב-2016 – דורג השנה במקום החמישי.
- רוב הציבור חושב **שהסכם הגרעין עם איראן** לא השפיע (52%) על רמת האיום הגרעיני מצד איראן על ישראל. עם זאת, יותר נשאלים חושבים שהאיום גבר בעקבות ההסכם (28%) מאשר פחת (10%).
- הציבור חושב **שמצב יחסי ישראל-ארה"ב** די טוב (6.88 מתוך 10). זהו השיעור הגבוה ביותר מאז 2014, ועלייה של 24% מ-2016. 41% חושבים כיום שמצב היחסים טוב, לעומת 16% בלבד בשנה שעברה.
- מלבד ארה"ב, **רוסיה מדורגת כמדינה החשובה ביותר** כיום לישראל, בשיעור שהולך ועולה מאז 2014. אחריה מדורגות גרמניה, בריטניה, סין, צרפת ומצרים. חשיבותה של מצרים בעיני הציבור נמצאת במגמת ירידה מאז 2014.
- רוב גדול בציבור חושב **שנשיא רוסיה פוטין** (52%) משפיע היום על ההתרחשויות במזרח התיכון יותר מאשר נשיא ארה"ב טראמפ (15%). 21% חושבים ששני המנהיגים משפיעים במידה שווה.
- הציבור חלוק בשאלה האם עדיף לישראל **איחוד אירופי** חזק יותר (38%) או חלש יותר (37%).

ד. שיתוף פעולה אזורי

- רוב גדול בציבור (70% מול 23%) מאמין **ששיתוף פעולה אזורי** בין ישראל למדינות המזרח התיכון הוא אפשרי. קיימת מגמת עלייה מאז 2015.
- הדעה הרווחת בציבור (48%) היא שישראל יכולה להשיג **פריצת דרך משמעותית עם מדינות ערב** גם ללא התקדמות בתהליך השלום עם הפלסטינים. 39% חושבים שפריצת דרך שכזו תתאפשר רק לאחר השגת התקדמות בתהליך השלום.
- הציבור חושב שהתחומים בהם ישראל יכולה להפיק הכי הרבה **תועלת משיתוף פעולה עם מדינות המזרח התיכון** הם הביטחוני והכלכלי. התחום הפוליטי-מדיני דורג במקום השלישי, והתחומים הסביבתי והאזרחי דורגו בתחתית הרשימה.
- יש רוב בציבור (46% מול 39%) לכך שלפני שישראל נוקטת **בצעדים שקשורים בהר הבית/מסגד אל-אקצא** עליה לנסות להגיע להבנות בנושא עם מדינות ערב השכנות.
- רוב גדול בציבור (61%) חושב **שיחסי ישראל-תורכיה** נותרו ללא שינוי בתקופה שחלפה מאז חתמו המדינות על הסכם לשיקום היחסים ב-2016. 19% חושבים שהיחסים הידרדרו מאז החתימה על ההסכם, ו-10% חושבים שהם השתפרו.

ה. תהליך השלום הישראלי-פלסטיני

- רוב גדול בציבור (58% מול 10%) חושב שמדיניות ממשלת ישראל הנוכחית מרחיקה את **פתרון שתי המדינות** בין ישראל לפלסטינים, ולא מקרבת אותו.
- הציבור רואה באפשרות של חבילה שתכלול יחסים נורמליים עם מדינות ערב, ערבויות ביטחון אמריקאיות ושדרוג יחסים עם האיחוד האירופי, את **התמריץ הבינלאומי** היעיל ביותר להגברת התמיכה בתהליך השלום. זאת, בשיעור גבוה מאשר ב-2016. מבין התמריצים שבחבילה, יחסים נורמליים עם מדינות ערב הוא האטרקטיבי ביותר.
- רוב גדול בציבור (50% מול 24%) חושב שהמשך **הפיצול הפנים-פלסטיני** בין הגדה המערבית לרצועת עזה עדיף לישראל על פני איחוד פוליטי מחודש בין הגדה לרצועה.
- רוב גדול בציבור (59% מול 26%) מסכים לדעה **שהערבים אזרחי ישראל** צריכים למלא תפקיד מרכזי יותר בניסיונות לקדם שלום בין ישראל לפלסטינים.